

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,
VIII., Kender-utca 6. sz.
FÖLDSZINT—LÉPCSŐHÁZ

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

FŐMUNKATÁRS:

CSORBITS LÁSZLÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE —	6
NEGYED ÉVRE	3

Egyes szám ára 20 fillér.

= TELEFON 108-00. =

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Fémbányászatunk.

Egyetlen termelési ág elhanyagolása sincsen oly káros kihatással a nemzetgazdaság életére, mint a bányászaté, mert nemcsak egy generáció érzi meg a pangás hatását, hanem a következő nemzedékek is megsínylik. Ha az eke újra feltöri a rég nem művelt talajt és a gazda elveti a magvakat, az áldott föld újra terem, sőt még dusabb aratást is ad. Nem így van ez a bányászatnál. Míg a többi őstermelési ág produktivitása tág korlátok között szabályozható, mondhatnók a természet szabad kezét enged az embernek arra nézve, hogy az egyes termelési ágakat bizonyos korlátokon belül tetszés szerint hogyan fejlessze, addig a bányászatnál maguk a természeti viszonyok szabályozzák a termelést. A föld kincseinek mennyisége változatlan, azt fokozni nem lehet.

A fentiekben első tekintetre bizonyos el-lentmondás látszik. Mennél kevesebbet akná-zunk ki az ásvány mennyiség állan ósága mellett, annál több marad az utókor részére. Csakhogy a kérdésnek más oldalai is vannak. A bedülő aknában és tárnákban tömegtelen hasznosítható érc vész el és számos gazdag telér válik hozzáférhetetlenné.

A bányászat pangása ezenkívül azt a káros hatást is idézi elő, hogy felvirágoztatja a rablóbányászatot. A rablóbányászat káros hatása leginkább abban nyilvánul meg, hogy csakis a legdusabb, legkönnyebben értékesíthető érceket bányászzák, míg a többit a fejtőhelyeken hagyják, avagy a gorcokra szórják el. Mérheteften sok nemzeti kincs megy ilyen módon veszendőbe.

A rablóbányászat fellendülésének első-sorban az az oka, hogy hazánkban nem lehet a szegényérceket értékesíteni.

A XIX. század 40—60-as éveiben az érctermelés még karöltve járt a feldolgozás-sal, mint az különben hazánkban századokon keresztül történt. Például a Gölnicvölgyben minden érckibuvás közelében apró kemencét építettek és ebben maguk a munkások olvasztották ki a nyersanyagból a vasat, vagy rézet. Az aranybányák vidékén apró, malom-szerű zuzóművekben dolgozták fel a nyers-anyagot és ilyenképen a bányaipart kisipar-szerűen üzték. Ezt a kisipart azonban a na-gyobb üzemek elsöpörték és már a 60-as években alig találjuk nyomukat.

A fém-bányászatra nézve létkérdés, hogy lehetőleg közel a termelőhelyhez tudják az erceket értékesíteni. Virágzó bányászat csak ott létesülhet, ahol az értékesítés egyszerű. Éppen ezért, hogyha hazánk fém-bányászatá-val foglalkozunk, elsősorban az értékesítés kérdését kell tisztáznunk.

Az aranybányák termékeinek kohósítása és értékesítése 1854-ig, — amíg bányászatunk virágzott és nagy haszonnal járt, — az állam monopóliuma volt. Ezen idő alatt sikerült az államnak ezt az iparágat annyira tönkretenni, hogy a mulasztásokat csak hosszú évtizedek szivós munkája lesz képes helyrehozni. Amikor az állam ezt a célját elérte, sietett a kohósítást és az értékesítést szabaddá tenni, remélve, hogy ezáltal elkerülhető lesz a kri-zis. Oly sietve vonult vissza az állam a fém-bányászattól, hogy még telepei értékesítésére sem gondolt. A hajdan virágzó bányatelepek helyét csak sűrű romok jelzik.

Hogy mi a sikertelenség oka, arra nézve felvilágosítást nyújtanak a romokban heverő kohók hányói. A salakdarabok között tömegtelen aranyban, ezüstben és vas és rézme-redvényeket találhatunk. Milliókat érő hulladék van e hányókon eltemetve és ez mutatja leg-

inkább, hogy mily kevés lelkiismerettel kezelték a magyar fémkohászat ügyét.

A magyar fémbányászat annyira kompromittálva van, hogy komoly szakember alig mer ügyében felszólalni. Csakugyan valósággal bátorság kell ahhoz, hogy szakember például az erdélyi aranybányászat érdekében szót emeljen.

De lássuk csak közelebbről az aranybányászat ügyét. 1854-ig az állami monopólium béklyóiban synylódott. A kincstár rosszul gazdálkodott és a dus érceket a hányókra szórták. A nyolcvanas években egy csomó kincstári mű beszüntette üzemét. Az elhagyott területek legnagyobb részét gyanus existenciák foglalták le és megindult a házalás külföldi tőkepénzesek után. Igaz, hogy sok külföldi vállalkozó póruljárt, de ne feledjük, hogy a dolognak más oldala is van. Különösen francia vállalkozók a magyarországi aranybányákat csak arra használták fel, hogy Párisban egy börzei manőver révén a részvényeken tulajdonosok, a bányát pedig csak a forma kedvéért művelték. Ők maguk kivették a hasznukat, de a hiányosan művelt bánya nem ontotta önmagától a kiucseket. És mi lett ennek a következménye? Nem a francia vállalkozók kompromittálták magukat, hanem a magyar bányák. Ez is csak olyan országban történhetik meg, ahol gazdasági közvélemény nincsen.

De különben sem az árt a magyarországi fémbányászatnak, hogy mesterségesen kompromittáltatott, hanem elsősorban az, hogy hazánkban *nagyobb mennyiségű ércet nem lehet értékesíteni*. A kincstári fémbeváltó kohók bürokratikus intézmények, amelyek évről-évre szigorúan megállapított keretekben működnek és üzemüket többszörösen jóváhagyott előirányzat szerint rendezik be. Ezek nem aszerint irányítják az üzemet, hogy mennyi a beváltásra kerülő bányatermék, hanem az előirányzat szerint szabályozzák a beváltást. Tessék ily körülmények között a fémbányászatot felvirágoztatni. Almaselen, Hunyadmegyében már egy évtizednél régebben aknáznak ki kitűnő rézérceket, de csak a vállalkozók szívósságán múlt, hogy az üzemet be nem szüntették. Nem tudták az érceket értékesíteni. Hasonlóképpen jártak a balánbányai és a dobsinai rézbányák is. Végre felismerték a helyzetet és a három rézbányavállalat egyesült és most közös erővel rézkohókat állítanak. Ezzel meg van vetve a magyar rézbányászat alapja. Tehát mégsem az árt a magyar fémbányászatnak, hogy kom-

promittálva van, hanem nevezzük saját nevén a gyermeket, az exportpolitikánk az oka. Az exportra való dolgozás pedig a bányászat terén valósággal bűn, mert a szegényércek milliokat érő tömegei a gorcokon kallódnak el.

Hasonlóak a viszonyok az egész fémbányászat terén. Nagyobb mennyiségű aranytartalmu szegény marót nem lehet méltányos feltételek mellett értékesíteni. A cinkdus salakokat a kincstári kohók a hányóra szórták.

A magyar fémbányászatnak fényes jövője van és hogy napjainkban pang, annak kizárólag az az oka, hogy szakembereink ignorálták e kérdéseket. Kimondták a szentenciát, a magyar fémbányászat kompromittálva van. Csakhogy a hamis jelszavak nem örökéletűek, és ez a hamis jelszó már mesterséges élesztésre szorul. Nemsokára el is temethetjük.

Budget-szemelvények.

Az állami költségvetésből a bányászatot illető részeknek ismertetését folytatva, ezennel adjuk az állami vasművek adatait, úgy amint azok részletesen feldolgozva az 1909. évre szóló állami költség-előirányzatban jelentkeznek.

V

Állami vasgyárak.

Rendes kiadások	—	52,178.425 kor.
Rendes bevételek		56,200.000 „

Tiszta bevétel 4,021.575 kor.

A rendes kiadások részletezése következő:

Személyi járandóságok.

1908. évre engedélyezett	3,083.280 k.
1909. előirányoztatik	3,385.425 „

1909. évre tehát több 302.145 k.-val.

Ez a többlet a következőképp oszlik meg:

Fizetések, lakpénzek stb.	205.245 k.
Igazgató és hivatalnokok jutaléka	15.000 „
Járulék az államvasuti nyugdíjalaphoz	4.700 „
Járulék a gyárak jótékonyági alapjaihoz	50.000 „
Járulék a m. kir. államvasutak gépgyári munkások betegsegélyző pénztárához	10.000 „
Különbféle kiadások stb.	17.200 „

Összesen mint fent 302.145 k.

A rendszeresített személyzet létszáma 12 műszaki, 18 administratív tisztviselői, 1 végleges és 1 szerződéses orvosi, 30 altiszti és 1 szülésznői, összesen tehát 63 állással lesz szaporitva. Ezen új állások közül 6, nevezetesen 3 administratív tisztviselői, amelylyel az 1909. év elején működni kezdő eladási szervezet lesz kiegészítve, valamint a 2 orvosi és 1 szülésznői állás, amelyet a megnövekedett munkáslétszám egészségügyeinek helyes ellátása követel

meg, tényleges személyzet-szaporulat, a fenmaradó 57 (és pedig 12 műszaki, 15 administratív tisztviselői és 30 altiszti) állással pedig folytatva lesz az állandóan alkalmazott ideiglenes személyzet véglegesítése, amelyeknek létszáma az 1908. évi államköltségvetés indokolásában részletesen felsorolt munkaszaporulat hatása alatt, amihez újabb, mint további teendők az 1908.-évi XXX. és XXXI. t.-c.-ekkel engedélyezett beruházások révén, az 1908.

első felében 16 mérnökre, 56 administratív tisztviselőre és 192 altisztre emelkedett. E tisztviselői vagy altiszti minősítéssel bíró ideiglenes alkalmazottakkal szemben ugyanakkor kereken 17.600 munkás és orvostól éles határvonal által el nem választott ideiglenes szolgáló állott.

A tisztviselői létszámban rendszeresítendő 32, illetve a szerződéses orvosi állás levonása után a fizetési osztályokba besorozandó 31 állás közül 1 az 1907. évi L. t.-c.-el létesített I., 1 a III. fizetési osztályban rendszeresített, ami lehetővé fogja tenni, hogy a megszorodott teendőkhöz és a munkakörök megnövekedett jelentőségéhez képest a központi igazgató a II. fizetési osztályból az I-be, a kereskedelmi igazgatóvá kinévezendő központi igazgató-helyettes a III-ból a II-be, a két legnagyobb (budapesti és diósgyőri) gyár főnökei igazgató-helyettesekké való kinevezés mellett a IV-ből a III-ba, végül a központi ügyosztály és külszolgálati üzembeszervezők közül 2 az V-ből a IV fizetési osztályba előlépjenek. A fenmaradó 29 állás oly célból, hogy a személyzetnek ugyanaz az átlagos előmenetel biztosítható, mint amelyet az államvasuti személyzet az állami gyáraknál életbe nem léptetett automatikus előléptetés folytán élvez, akként osztatott be az egyes fizetési osztályokba, hogy az állások száma a VI. fizetési osztályban 4-gyel, a VII-ben 6-tal, a VIII-ban 13-mal, végül a IX-ben — az eddig 1400 k. fizetéssel és mellékilletményekkel díjazott 3 óvónőnek e fizetési osztály legalsóbb fokozatába való beosztása mellett — 9-cel emeltetett. Ez intézkedések következtében a fizetési osztályokba besorozott tisztviselők közül 44,7% fog a VIII. fizetési osztálynál magasabb illetményeket élvezni, 34,5% a VIII., 20,8% a IX. fizetési osztályba fog tartozni. Az 1908. évi létszám szerint ezek az arányszámok a gyáraknál 45,5, 34,2 és 20,3%, a m. kir. államvasutaknál pedig 49,5, 31,1 és 19,4% voltak, a létszámrendezésben tehát csekély visszaesés mutatkozik, amely azonban természetes folyamánya az önként érhetőleg az alsóbb fizetésekbe történő tömegesebb véglegesítéseknek.

A rendszeresítendő 30 új altiszti állás közül ugyancsak az államvasuti személyzettel való azonos átlagos előléptetés elérése végett 9 az I. és 21 a III. fizetési osztályba osztatott be.

Hogy a m. kir. államvasutak gépgyárának jó-ékonyági alapja, amely elsősorban munkás-, nyug-

bér- és balesetbiztosító intézmény jellegével bír, fokozódó terheit anyagi helyzetének megzavarása nélkül elbirhassa, feltétlenül szükséges, hogy a már az 1908. évi előirányzatban felemelt évi dotációját ismét emeltessek. Az 1907. évi XIX. t.-c.-ből származó terhek nagysága még mindig nem lévén számszerűleg megállapítható, a felemelés csak hozzávetőleges s a jövőbeni további felemelés szükségessége előrelátható. A betegsegélyző-pénztár járulékának emelkedését a munkáslétszám s a kifizetett munkabérek emelkedése idézi elő.

Az előirányzott többszükségletből 11.000 k. a munkásképzés céljaira lesz felhasználva oly módon, hogy egyelőre a legértelmesebb munkásokkal rendelkező budapesti gépgyárban a munkások körében fennálló közművelődési egyesületek anyagilag támogattnak s a munkások részére szaktanfolyamok, ismeretterjesztő felolvasások s a működésük körébe eső kérdésekre vonatkozó pályázatok rendeztetnek. Ez intézményeknek a többi gyárakra leendő későbbi esetleges kiterjesztése a budapesti gépgyárban elérendő eredményektől függ.

Dologi kiadások.

1908. évre engedélyezett	585.400 k.
1909. évre előirányoztatik	653.000

1909. évre tehát több 67.600 k.-val.

Ez a többlet a következőképp oszlik meg:

Irodai költségek	52.600 k.
Utazási költségek	4.000
Épületek fentartása	11.000 „

Összesen mint fent 67.600 k.

Üzemi kiadások.

1908. évre engedélyezett	41.660.000 k.
1909. évre előirányoztatik	48.070.000 „

1909. évre tehát több 6.410.000 k.-val.

E kiadásoknak aránya a gyártási bevételekhez, vagyis az a százalékos hányad, amelyet ezek a kiadások a gyártási bevételekből felemésztettek, az 1907. évben a vonatkozó zárszámadási eredmények szerint 87,012%-ot tett ki. E hányadból kiindulva ezek a kiadások, tekintettel arra, hogy a gyártási bevételek az 1909. évre 55 millió koronában állapítottak meg, 47,857.000 k.-val irányoztatnak elő, ami a gyártási bevételek 86,73%-ának felel meg.

Már az 1908. évi állami költségvetés indoklásában bejelentette a miniszter a törvényhozásnak ama szándékát, hogy az állami gyárakban előállított kereskedelmi vasgyártmányoknak függőnökség útján való értékesítése helyett, 1909. évtől kezdve közvetlen árusítás fog életbe lépni. Az ily árusításnál, amely az általános kereskedelmi szokások szerint nyílt hitelezés mellett történik, a legnagyobb óvatosság mellett is időnként elkerülhetetlen veszteségeket a létesítendő delcredere-alap lesz hivatva vi-

selni, melynek megalkotására mindaddig, míg a forgalommal arányban álló összegre nem emelkedik, a fent jelzett összeg, amely az eddig fizetett ügynöki díjakban bő fedezetet lel, lesz évi járulékként felhasználva.

Rendkívüli kiadások.

Kutatásokra és feltárásokra felvétellett 164.000 korona.

Ez a szükséglet az 1908. évi előirányzathoz képest 14.000 k.-val apasztatott, mert az 1908. évi XXX. t.-cikkben nyert felhatalmazás folytán megszerzett új bányabirtokok feltárása, melynek költségeire ugyanez a törvény bocsátott rendelkezésre szükséges összegeket, a régebbi kincstári bányabirtokokon folyamatban levő hasonló munkálatok némi megszorítását teszi személyi okokból elkerülhetlenné.

Üzemi bevételek.

1908. évre megállapított	48.000.000 k.
1909. évre előirányoztatik	55.000.000 „

1909. évre tehát több 7.000.000 k.-val.

A gyárakban az utolsó években végrehajtott berubázások révén azok termelőképessége annyira fokozódott, hogy teljes foglalkoztatás s az eddig fennállott eladási árak feltevése mellett az eladandó gyártmányok, termények és anyagok után várható gyártási bevétel kereken 59.200.000 k.-val lett volna előirányozható. Azonban az 1908. évi kevésbé kedvező aratás, amely a mezőgazdasági gépiüzletet károsan befolyásolta, valamint a pangás jelei, amelyek a kereskedelmi vasgyártmányok világpiacán kétségteletlenül mutatkoznak, óvatosságra intenek s azért üzemi bevételként csupán 55.000.000 k. irányoztatott elő, amely összeg akként áll elő, hogy az 1907. évi tényleges eredményhez az államvasuti beruházások által biztosított gyártási többletnek megfelelő bevételi többlet hozzáadatott s emellett egyrészt a főügynökségi viszony megszűnése által megtakarítandó ügynöki díjak, másrészt a kereskedelmi hengerelt áruknál az 1907. év óta bekövetkezett részleges árhanyatlás figyelembe lett véve.

A magyar petroleum.

Az a nagy ipari jelentőség, amelylyel a petroleum azas kutatásra serkentette vállalkozókat. Távoli agrárszekben, a kultúra határain túl évről-évre újabb és újabb petroleummezőket fedeztek fel és virágzó petroleumbányatelepek létesültek. Csak a magyar petroleumkutatások ügye nem jut előbbre. Az eddigi összes eredmény körülbelül 300 szakértekezés és közel 3000 zártkutatmány. A nagyközönség, beleértve magát a szakközönséget is, napirendre tért a kérdés felett. Kimondták nagy elvet: Magyarországon nincs művelésre méltó petroleum.

A közgazdasági élet legnagyobb veszedelemé az ilyen elvekben rejlik. És hogy az ilyen teljesen meg-

okolatlan elvnek életet vegyük, sietünk a szakközönséget a magyar petroleumkérdés tulajdonképeni állásáról felvilágosítani. A magyarországi Kárpátok övében előforduló petroleumvidékek három csoportba oszthatók. Az első csoport összefüggésben áll a galíciai petroleumzónákkal. A második csoport a romániai petroleumzónákkal áll összefüggésben, míg a harmadik csoport önálló.

Tekintünk néhány példát: I. Zboró. A naphtha-geológiai legelemibb szabálya, hogy a petroleum az antiklinális helyzetű és tökéletesen fedett rétegekben fordul elő. És mit tettek Zborón? Homlokegyenest ellenkezőjét annak, amit a józan ész és a minálunk tulontul sokat emlegetett szakértelem megkíván. Lefurtak a zóna erodált részén, *synklinális* helyzetű rétegekben 900 m. mélységre. És mit mutatott a furás? Kizárólag a szakértő tájékozatlanságát. Hanem azért nem ő lett kompromitálva, hanem a zóna.

Komárnikon a Magyar Általános Hitelbank furattott. 554 m. mélységben dus olajsintet furtak meg. Az erős gázkitörés maga 70 hordó nyers olajat vetett a felszínre naponta, de a helytelenül elzárt viz elnyomta az olajsintet. A Hitelbank tovább furattott és 635 m. mélységben újra petroleumsintet ért el a furás. Sőt 781 m. mélységben a harmadik olajsintet is elérték 840 m. mélységben abbahagyta a furást.

Mikováán 1898-ban Reuss herceg kutatott petroleumra. Első sorba 8 aknát mélyített, amelyekkel a petroleumtartó réteg geológiai fekvését tanulmányozta. Miután az eredmények kedvezőek voltak, 1900-ban mélyfurást szándékoztak tenni de ekkor kitént, hogy területre másnak volt elsőbbségi joga.

Mödelett érdekes a *krivdolykai furás* sorsa is. Állami szubvencióval történt a munka. A furás helyét állami geologus jelölte ki. 284 m. mélységben petroleum oly erővel szökött elő, hogy petroleumsugár 12 méterre lövelt a felszín felé. Az erupeiók megisméledtek, de a vállalkozók habozás nélkül tovább furtak. És állam, amelynek pedig óriás pénzébe került furólyuk, megelégedett azzal, hogy 500 m. mélységre lefurattak és ott a furást beszüntették. Hogy kinek volt érdekében petroleumszint fel nem tárása, arról hallgat krónika.

De jellemező a luhai petroleumvidék története is. Itt a kincstár bányászkodott petroleumra 1870-ben. A munkálatokat Riedl Ede, volt *vasgyári felügyelő* vezette. 40 m. mélységben oly gazdag, paraffinban dus petroleumra bukkantak, hogy a kincstár a közelben egy kis petroleumfinomítót is építtetett. Csakhogy a „nagy szakértelemmel“ végzett munkálatoknál egy kis hiba történt. Elfelejtették a vizet elzárni és a betóduló viz elzárta a 10% paraffintartalmazó petroleum utját. Erre a kormány gondolt egyet. Riedlt kiküldték Galiciába, hogy állami költségen képezze ki magát petroleumszakembernek. Riedl tanult is buzgón, hazajövet egy gyönyörű memorandumot készített, a memorandum a minisztérium irattárába került, Riedl pedig egy kis jutalommal folytatta a jól megérdemelt nyugalmat. Az itteni eredmények azonban oly komolyak voltak, hogy az amerikai petroleumberek félni kezdtek magyarországi konkurenciától. Ezért Pázmándy Dénes vezetésével egy részvénytársaságot alakítottak „The Hungarian petroleum and Ozokerit c. ltd.“ cég alatt. Ezek szoros csövezzéssel 500 m. mely-

ségig furtak, de ekkor állítólag furótörés történt, mire beszüntették a munkálatokat. Nemsokára 1897-ben dr. Bantlin Ágost kezdett kutatni Luhon, öt éven át nagyszabású kutatási munkákat végzett, de amikor a tulajdonképpeni nagyszabású üzemhez akart hozzálátni, szembe találta magát az ismert bankintézetrel s mint-hogy annak elsőbbségi joga volt, Dr. Bantlin abbahagyta ebbeli tevékenységét.

Körösmezőn Stavenov löveg kutatót és miután kedvező eredményeket ért el, eladta területeit 120000 frt-ért az első magyar petroleumkutató társaságnak. 1887-ben a társaság a Hitelbankkal szövetkezett, majd 2 évvel rá felszámolt. Azután még sokan próbálkoztak ezen a területen, de az egész munkálkodás betört furók és cszakadt rudazat körül forgott.

Dragomérfulván is találtak fejtesre méltó petroleumot, még pedig kis mélységben. Mivel azonban a kutatók szakkérdésekben analfabeta voltak, nagyobb eredményeket itt sem értek el.

A **szacsali** petroleumterületeket 1902 óta Kempf Ernő londoni lakos tartja lekötvé és a bányakapitányság jelentése szerint egy kapavágást sem tesz.

A **sósmezői** petroleumzóna egyenes folytatása a romániai Harja petroleum zónájának. Ezeket a területeket a „Wiener Länderbank embere, Ascher, gráci lapszerkesztő tartja lekötvé.

A **zsibói** petroleumzóna önálló magyarországi petroleumterület, amely semmiféle ismert petroleumzónával nincs összefüggésben. Az itteni munkálatok az erodált antidinálén történtek és ezért tényleges eredménye nem is mutathattak fel.

Nem sokkal szerencsésebbek a **horvátországi** petroleumkutatók sem, a szelencei 29 furók közül egyet be kellett szüntetni, mert a csövek elgörbültek. Egy esetben a furólyuk bedugult, más esetben csőszakadás okozta a munka beszüntetését. Nehány esetben az olajréteget vízelzárás nélkül furták át. Ilyen és hasonló bajok miatt nem jutott előbbre a petroleumkutatók ügye.

Ha végigtekintünk hazánk petroleumügyének történetén, azt tapasztaljuk, hogy komoly munkát alig végeztek. Ahelyett lefoglaltak körülbelül 3000 zártkutatómánt, amiből a kincstárnak a felügyeleti illetékek révén 24 ezer korona haszna van, a magyar petroleumügynek azonban mérhetetlen kára. Egyesek a spekulációt okolják, mi azonban főképpen a hatóságok nemtörődömségében találjuk a bajok kuforrását. Annyi bizonyos, hogy olyan államban, ahol a bányászati közigazgatás rendezett hasonló dolgok nem fordulhatnak elő. De viszont a gazdasági közhangulat teljes hiánya is szükséges ahhoz, hogy egy cég, ha mindjárt bankvállalat, egy ilyen fontos gazdasági ág megakasztására vállalkozni merjen.

Egyesek talán nem tudják, hogy miért törekszik a Hitelbank arra, hogy a magyar petroleumbányászatot lehetetlenné tegye. Az ok igen egyszerű és kézenfekvő. A Hitelbank a legelső sorban érdekelt a magyar petroleumfinanszírozásban és ennek a révén igen jó üzleteket csinál. Hogyha azonban Magyarországon petroleumot termelnének, akkor számolnia kellene a konkurrenciával is. Ez az, amitől a Hitelbank fél. És ez a konkurrenciától való félelem akasztja meg petroleumiparunk fejlődését.

A nemes opál letünése.

Minden a divatját mulja. Így látjuk ezt a nemes opálnál is, amely szintén erre a szomorú sorsra jutott. A világhírű nemes opál, amely uralta egész Európát, lettint a piacról és most elfeledve, eltemetve ugyszólván az utolsó helyet foglalja el az ékkövek között. A régi magyar nemes opált, amelyet szépség és pompás színjáték tekintetében csak a briliáns előzött meg, ma már sehol sem látjuk. Eltűntek, kijöttek a forgalomból. Ami pedig található, az vagy hamisított vagy pedig afrikai tüzopál, amely természetesen a nemes opállal egyenrangúnak nem számítható.

Ezen hamisítványok és az afrikai tüzopál teljesen kiszorították a nemes opált, úgy, hogy ma a kincstár nyakán van körülbelül 12 éves készlet, 240,000 darab, amelyet értékesíteni lehetetlen.

Hogy minő piaca volt a nemes opálnak még a 70-es években, legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy a mostani angol király, akkor még walesi herceg, 1 darabot 90,000 koronáért vásárolt meg. A Kelet piaca nálunk volt és rendkívül nagy volt az export Törökországba, ahol tudvalevőleg a nemes opált szent könek tartják, amely szerencsét hoz.

Nálunk és ugyszólván egész Európában épen az ellenkező nézet uralkodik és különösen a hölgyek állítják, hogy könnyet okoz és szerencsétlenséget jelent arra nézve, aki viseli. Ezt különösen az osztrák ékszerügynökök hiesztelték el és amint látjuk meglehetősen eredményesen, mert sajnos, nemcsak, hogy nem változik meg ez a tévhit, hanem napról-napra erősödik, úgy, hogy ma már lehetetlen nemes opált értékesíteni. Franciaországban a nők körében az a babona uralkodik, hogy az opál-ékszer viselése gyermeket hoz és ezért nem hordanak a francia nők opált.

Ezen tévhit most különösen megerősítésre szolgál a könnyen hívők táborában. Okot erre egy olyan körülmény szolgáltat, mely méltán megérdemli a megemlítést. Tudvalevő, hogy a 70-es években egy Goldschmied nevű bérlő birtokában voltak az opálbányák. Ez a Goldschmied egy szegény felvidéki zsidó volt, aki állítólag a csempészett opálból szerzett meglehetősen vagyont. Ezzel a vagyonnal vette bérbe az állami opálbányákat, amelyek az ő kezében felvirágoztak. Mesélik, hogy nagy ünnepség volt az átvétel napján reggel és ugyanaz nap délután állítólag lenn a bányában találtatott meg az a darab nemes opál, amelyet később a welsi hercegnek adtak el 90,000 koronáért. Vannak azonban olyanok is, akik azt állítják, hogy ezen nemes opál Goldschmied zsebéből került ki az átvétel napján. Goldschmied rengeteg rablógazdálkodást fejtett ki. Igaz azonban az, hogy a nemes opált világhírűvé tette és Bécsben gyönyörű üzletet rendezett be a Grabenen. Milliókat szerzett, de nem volt rajta áldás. Már az öreg Goldschmied élete alkonyán egymást érték csapások és a halál megváltotta attól, hogy vagyona eluszaszék. Fia, J. Goldschmied abbahagyta a könyveket fakasztó opállal való kereskedést és Londonban briliánsokkal kereskedett egész a múlt hétig. Őt általánosan csak opál-Goldschmiednek hívták. Milliomosnak ismerték mindenütt. A fátum azonban üldözte. Rossz társaságba keveredett s rövid 2 év alatt 3 milliót veszített. Ekkor már rohant a szerencsétlenségbe, talán előtte volt az opál lü-

lájos változó színjátszó képe és — sikkasztott, elzalogosította a gyémántkirályok bizományi briliánsait, hogy szenvedélyének, a kártyának hódoljon. A mult héten aztán kiderült minden és az opál-Goldschmied eltűnt, megsemmisült, beteljesedett rajta az opál babonája.

A hiszekony emberiségnek ez alkalmas téma a kombinációra.

Goldschmiedék után Egger Testvérek jöttek, ők már több szerencsével dolgoztak.

De 12 év óta az állam kezeli ezen opálbányákat — szerencsétlenül. A bányászatnak talán minden faja alkalmas az állami kezelésre, de az opálbányászatra ez sajátos viszonyaira való tekintettel nem vonatkozik. Évente legalább is 60,000 koronát fizet rá az állam ezen bányászatára. Igaz, hogy évről-évre redukálják a munkások és a személyzet számát, úgy, hogy talán 8—10 munkás dolgozik egy mernök vezetésével és egy ellenőr 2 esiszólyával, de ezek a régi emberek, akik már mind 35—40 év óta vannak Dubnikon, kik másutt élni nem tudnak, tehát részben talán kegyeletről van szó. A bányák mind bedőlve s elhanyagolva csak is egy tőróban dolgozik az a pi munkás. Épületek, gépek, berendezés rozoga állapotban, idő vasfoga mindent megevett. Szóval szomorú a kép régi világhírű nemes opál telepen.

Az állam részéről kár minden fillérért, amit ide befektet. Egy szép napon ugyanis minden össze fog dűlni, bánya, épület, gép és fűrésztelep. Oda kellene adni az első vállalkozónak, aki jön.

BÁNYÁSZATI HIREK

— **Mélyfurások.** A szén és különösen az erős kalóriával bíró, jó köszén utáni kutatások immár hazánkban is mindinkább terjednek és mélyfurások foganatosításaiban nyilvánulnak. Így furat most megállapított rendszerrel a *Hítelbank* és úgy tudjuk már eddig is igen szép eredménnyel, a menyinyiben a most megfúrt szénterületen mintegy 700 méter mélyben egy 16 méter vastag igen jó minőségű szénréteget leltek és a tovább folytatandó furások a legszebb reményekre jogosítanak.

Nem ily szerencsés az állam a mélyfurásai-val. Ugy halljuk, hogy teljesen eredménytelenek az oly drága pénzen vásárolt *bozovicsi* szénterületen eszközölt furások, valamint eredménytelenek a *bikszádi* furások is, nem is szólva a *környei* furatásokról, amelyekről különben egészen kalandos hírek keringenek. Ma csak regisztráljuk e híreket, alkalomadtán azonban ezekre még bővebben visszatérünk.

— **Uj vasöntöde** A napokban Budapesten egy új vasöntöde kezdi meg működését, amely élő bizonyítéka annak, hogy szakértelemmel és kitartó szorgalommal hogyan lehet egy ipartelepét felvirágoztatni. A *Langfelder-féle* gépgyár az, amely ez új vasöntödét létesítette. Ezen gyár és illetve vezetőtulajdonosa *Langfelder Vilmos* szaktekintély, különösen fűrésztelepek berendezése terén és ez a szakma képezi is működése alapját. Amde fokozatos, okszerű terjeszkedéssel mindinkább egyből

gyártási ágakat is felölelt, úgy hogy immár egy nagyszabású gépgyártelep, a mely most saját vasöntödével bírván, még jobban nevelte versenyképességét és biztosította további szép fejlődését.

— **A svéd acél.** A „Közlekedés és Közgazdaság“, ez a kitünően szerkesztett közgazdasági hetilap írja az alábbi figyelmet érdemlő sorokat: A világon mindenütt elismerik a svéd acél kitünő minőségét s éppen ezért különös, hogy az utóbbi években bizalmatlan volt magyar iparos és kereskedelmi világ a svéd acél iránt. Ennek oka abban gyökerezik, hogy a svéd acél jó hírnevét nálunk az utazó rendszerrel alaposan lejáraták. Az ügynökök ugyanis sokszor, csak hogy üzletet köthessenek és fűvegyék nagy jutalékaikat, rossz minőségű acélt adtak el svéd acél gyanánt. A vevő természetesen csak akkor jött rá a turpisságra, amikor ár a nyakár volt vásárolt áru. Természetesen nem az ügynököt szidták, hanem az acélt, amely pedig sohasem látta Svédországot. Sajnos, az acélvásárlással úgy vagyunk, hogy nem vehetünk csak külföldi anyagot, mivel nálunk az acélgártás nincs kifejlődve. De ha már a külföldről vagyunk kénytelenek acélt behozni, legulobb a legjobb minőségeket választjuk. A svéd acél árusításának rendszeresítésére vállalkozott *Svéd Acél Kereskedelmi Társaság*, amely átvette a *Stora Kopparbergs Bergolags Actiebolag* svéd acélgyárak képviseletét. Ez a cég 1347 óta áll fenn és világhírnévre tett szert gyártmányai révén. A Svéd acél kereskedelmi társaság nagy szolgálatot tesz magyar ipari és kereskedelmi érdekelteknek azzal, hogy lehetetlenné teszi spekuláció és ügynöki furlang érvényesülését.

— **Az acélöntők kartelje** november elején Bécsben ülést tartott, amelynek főtárgya az volt, hogy milyen eljárás követhessék a versennyel szemben. A versenyt részint a német acélöntödék, részint pedig a belföldi, de kartelen kívül álló vállalatok teremtik. Ez a kartel magyar—osztrák gyárak egyesülése és magyar gyárak közül tagjai: Ganz és Társa, Magyar—Belga fémipargyár, Rosseman és Kühnemann és Ohrenstein és Koppel. Az ülésen határozatot nem hoztak, de abban állapodtak meg, hogy legközelebb újabb ülésre fognak összejönni.

Igy szól az általános értesülés, mi azonban nem tudjuk, hogy ennek az ülésnek intímebb részletei is vannak. Nevezetesen tudjuk, hogy a kartelben levő gyárak egy része, számolva azzal a körülménnyel, hogy kevésbé vannak foglalkoztatva, az árak leszállításával akarja a megrendeléseket biztosítani és illetve a versenyt tárgyalanná tenni. A másik rész azonban perhorreskálja az áreszállítást és azon van, hogy erős állami megrendelésekkel biztosítsa foglalkoztatását. Ugyanis tudvalevő, hogy a most berendezés alatt álló *állami szénbányák* a jövő évi szállításra több ezer csillét fognak rendelni. A gyárak tehát azon vannak, hogy ezt a megrendelést már most, a jelenleg érvényben levő magas árakon megkapják. Ez által munkával teljesen el lennének látva és nem kellene a verseny nyomása alatt az árakat leszállítani.

— **A Budapestvidéki szénbánya részvénytársaság**, amelynek nagy üzemveszteségéről mult számban megemlékeztünk, felajánlotta az államnak megvételre szénbányáit. Ez a vállalat tudvalevőleg a Loser-féle solymári, vörösvári és szentiváni szénterületek megvásárlásaival alakult és pedig belga

pénzzel. Mindjárt az első berendezés alkalmával lettek követtek el az alaphibákat, mert a belga „szakértő” mérnökök lekicsinyelték a kutatásokat és az első feltárásokat igazi szakértelemmel végzett magyar bányászok munkáját és nem hallgatva ezek jóhiszemű véleményeire és tanácsaira, az első nagy szállító aknát vízveszélyes helyen mélyítették és amidőn ezen akna több, mint 2 millió költséggel elkészült, egy szép napon vízbe fult. Ekkor most már megszivelték a magyar szakértők tanácsait és az ezek által kijelölt pontokon rendezték be a bányászatot. Nagy mérvű, szép berendezést alkottak. Ekkor már azonban ismét üzleti hibákat követtek el és a mai nagy veszteségek is erre vezethetők vissza.

Két évvel ezelőtt megvásárolta a társaság az *egercségi* szénterőleket és itt is nagybányászati berendezést fogantatosít. Ez a berendezés most van folyamatban *Mátyás* igazgató szakszerű vezetése alatt és már ez is garancia arra, hogy itt jó eredmények lesznek. Úgy tudjuk, hogy a m. kir. államvasutak ezen bányáknál 3 éve 35,000 waggon szenet rendeltek.

— **Kapriori márványbányák r.-t.** A kereskedelemügyi miniszter Seiden Miklós soborsini márványmegmunkáló, valamint kapriori és kápolnási márványlejtő-telepei részére engedélyezett állami kedvezményeket a kapriori márványbányák részvénytársaságra átruházta.

— **Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület** november havi igazgatósági ülésén a vasérckiviteli megszüntetésére tett kormányintézkedésekkel foglalkozott. Az igazgatótanács örömmel vette ugyan tudomásul, hogy a magyar gazdasági érdeket eddig méltatlanul sújtó kiviteli tarifakedvezmények megszüntek, azonban mivel ezekkel az intézkedésekkel még vasérckivitel maga nem szűnik meg, felterjesztést fog a kormányhoz intézni, kérve, hogy a vasérckivitel tegye lehetővé a Foglalkozott az igazgatótanács a vasárnapi munkaszünetről szóló törvényjavaslattal. Végül elhatározták, hogy felírják a kereskedelemügyi miniszterhez és tiltakoznak a nyersolajbehozatal tarifájának leszállítása ellen, mert ez szénbányautéveinkre nézve sérelmes.

A magyarországi kőolajfinomítók válságos helyzete azonban föltétlenül megkívánja, hogy nyersolajat igenis tarifakedvezményny ellehessen importálni. A nyersolaj hazahozatala minálunk még nincsen annyira elterjedve, hogy a szénnek konkurrenciát okozna.

— **Uj vashengermű.** Angyalföldön már nagyban folyik egy új vashengermű építése. Az új vasmű első sorban rudvas és vascsőgyártásra rendezkedik be. Az alapítók Hahn Lajos és Hahn Miksa mérnökök. Hahn Miksa jelenleg még Witkovitzi vasmű szolgáltatásában áll.

— **A Gyertyánligeti vasmű,** amint értesültünk, tényleg beszüntette a diszművek készítését és kizárólag kereskedelmi cikkek gyártásával foglalkozik.

— **Uj gyáralapítás.** Bár hazánk ólomérces és így nyersolomban is gazdag ország, serézet és plombákat külföldről importálják. Különösen Cseh- és Morvaország szállít sok serézetet. 1905-ben Losoncon akartak egy seréztgyárat építeni, a részvénytársaság ár meg is alakult, de miután a külföldi versenytűvek a legvégsőkig

terjedő harcot jelentettek be, gyáráépítés abban maradt. Legújabbán Pál Jenő mérnök Budapesten, a Visegrádi-utcában rendezett be egy gyárat, amely serézet és plombákat fog gyártani.

KÜLFÖLDI HIREK.

— **Oroszország petroleumtermelése** folyó év szeptemberében 37,361.000 pudot tett ki. Ezen termelésben a Nobel-féle társaság 4,800.000 puddal vett részt. Az 1907. év szeptember havában az össztermelés 37,700.000 pudot, 1906. év szeptemberében pedig 39,900.000 pudot tett ki. A petroleumtermelés ezen csökkenését csak a külső körülmények okozzák, mert az évi termelés állandóan növekszik.

— **Az amerikai acéltröszt osztaléka.** Az acéltröszt a harmadik évnegyedben, mint eddig fél százalékos osztalékot fizet törzsrésztvények után és 1 s háromnegyed százalékot elsőbbségi részvények után. A tiszta nyereség a rendes üzemi költségek levonása után a harmadik évnegyedben 21 millió 210.000 dollár volt mult év hasonló időszakában 43,804.235 dollárral és az ez év második negyedében 20,265.756 dollárral szemben. A megrendelés szeptember végén 3,422.000 tonnára rug mult évi 6 millió 425.000 tonnával és az ez évi második negyedévnek 3,313.876 tonnájával szemben.

— **Nagy szénvásárlás.** A Pittsburg-Buffalo Coal Co. szerződést kötött a M. A. Hanna and Co. részvénytársasággal, mely szerint a bányatársulat mindazt a szenet, amelyet marianni bányájából legközelebbi öt éven át kibányász, a nevezett részvénytársaságnak fogja eladni. Ez a legnagyobb szénvásárlási szerződés, amelyet valaha kötöttek s öt évig biztos munkát jelent körülbelül négyezer bányász számára. A három bánya é termelése ezen öt éven át évenként legalább három millió tonna lesz.

Petroleumbányászat Törökországban. Bár Kis Ázsia petroleumlelhelyeit már ősidőkben ősmérték, ezek még mai napig is parlagon hevernek. Legújabbán Londonban egy konzorcium létesült, amely céljául tűzte ki Bagdad és Mossul vidéki petroleumtelepek kiaknázását.

TUDNIVALÓK.

— **A kőszén értékének meghatározása a kőszén-nyeremény szempontjából.** Hinrichsen I. W és Tacak S. egy tanulmányukban (Stahl u. Eisen, 1908, 1277 l.) ismertetik a német anyagvizsgáló állomás eljárását kőszén kőszolhatósági értékének megállapítására nézve. Egy 40–50 cm³ űrtartalmu Rose-tégelyben 4–5 finoman porított szenet mérünk le. A tégelyen levegő kiűzése céljából tíz percig hidrogént vezetünk keresztül majd két percig kis lángon, utóbb erősebb tűzön öt percig hevítjük a tégelyt, míg végül a kőszolást egy hármas égőn befejezzük. A tégelyt hidrogénáramban lehűtve lemérjük. Az így nyert értéket ugyan valamivel magasabbak, mint a más eljárások szerint meghatározottak,

azonban a gyakorlati eredményekkel igen jól meg-
egyeznek.

— **Könnyen folyó fémekről.** (Biró Sándortól.) Öt-
vényeknél, mint ismeretes szabályként elfogadható azon
tény, hogy azok olvadási pontja alacsonyabb, mint leg-
nehezebben olvadó alkatrésze. Érdekes azonban, hogy
vannak oly ötvények is, amelyeknek olvadási pontja
alacsonyabb, mint az öt alkotó legalacsonyabb hőfok
mellett olvadó része. Wismut és cadmium hozzáadásával
érhetjük el a legalacsonyabb olvadási pontot. Ajánlha-
tók a következő összetétel szerinti:

„Richmond“-fém 65°-nál olv.	„Rese“ ötvény 95°-nál olvad és tartalmaz:
20 rész cin	8 rész ólom
19 „ „ ólom	3 cin
13 cadmium	8 wismut
48 wismut	
„Wood“-fém 68°-nál olvad	„Mellotte“-fém
8 rész ólom	8 rész wismut
4 cin	5 cin
15 wismut	3 ólom
3 cadmium	

Ezen ötvényeknél alacsonyabb hőfok (50°) mellett
olvad még azon ötvény, melynek alkatrészei:

3 rész ólom
2 cin
5 wismut
2 cadmium

— **A nyersolajtüzelés Ausztriában.** A szénárak ál-
landó emelkedése és az a körülmény, hogy a szénbányák
csak kevés és nem eléggé válogatott anyagot szállítanak,
az ipari szakkörök figyelmét a nyersolajtüzelésre irányi-
tották. A nyersolajtüzelés a motorüzemekben már eléggé
elterjedt, ami galiciai nyersolaj alacsony árára vezet-
hető vissza. Mint értesültünk, Ausztriában igen sok ipar-
üzem alakítja át kazánjait nyersolajfűtésre, sőt a nyers-
olaj használata még a vasművekben is terjed. Igen sok
nagyobb kovácsműhelyben is használnak már nyersolajat
szén helyett. A haditengerészetnél is kezdik a sok helyet
elfoglaló és nehezen beszerezhető szenet nyersolajjal he-
lyettesíteni és a torpedók kazánjait már ma is túlnyomó-
lag nyersolajjal fűtik, a csatahajók kazánjai nyersolaj és
széntüzelésre vannak berendezve. A bécsi városi villamos-
telep is nyersolajfűtésre rendezkedett be és az eredmé-
nyek teljesen megfelelnek várakozásoknak, annyira,
hogy teljesen kiküszöböljük a szénfűtést. Hogy mennyire
divatos lett rövid idő óta Ausztriában a nyersolajfűtés,
azt legjobban Wiener Zeitung egy rövid hirt mutatja.
Bécsben egy részvénytársaság alakul elsősorban a nyers-
olajfűtés bevezetésére, az „Austria.“ Ennek alapítói sorá-
ban többek között Thurn-Taxis herceg is szerepel. Az új
részvénytársaság a napokban alakul meg.

Szerkesztői üzenetek.

H. S. Kassa. Az Antimon regulus árjegyzé-
zései a londoni fémtőzsdén 1904. jan. 1-től kezdve, havi
átlagban következők: (a római számok a hónapokat
jelölik.)

1904. I. 60-14, II. 68-62, III. 67-35, IV. 67-78, V.
64-75, VI. 64-77, VII. 62-56, VIII. 63-09, IX. 52-13, X.
65-91, XI. 88-37, XII. 89-64 kor.

1905. I. 87-43, II. 85-09, III. 83-85, IV. 83-84, V.
85-14, VI. 124-16, VII. 141-78, VIII. 144-01, IX. 135-14,
X. 118-25, XI. 120-57, XII. 149-22 kor.

1906. I. 152-71, II. 160-96, III. 176-30, IV. 181-40,
V. 190-10, VI. 160-90, VII. 106-40, VIII. 154-75, IX.
160-65, X. 151-26, XI. 154-08, XII. 150-01 kor.

1907. I. 148-20, II. 124-63, III. 116-67, IV. 106-51,
V. 82-26, VI. 62-64, VII. 47-34, VIII. 50-91, IX. 80-34,
X. 69-75, XI. 51-17, XII. 42-79 kor.

1908. I. 50-90, II. 47-39, III. 39-03, IV. 36-66, V.
34-24, VI. 35-38, VII. 32-98, VIII. 33-97, IX. 32-39 kor.
Az irányzat hanyatló.

TŐZSDEI HIREK.

— **Az acélpiaç.** A német acélművek kartelje szeptem-
ber havi jelentését e héten tette közzé. E szerint a
főgyártmányokban a forgalom javult és a javulás állan-
dónak mutatkozik. A világpiacon a vételedv nyugodtabb
lett, mert a politikai izgalmak óvatosságra készítették a
vevőket. Viguolsinekbén az üzlet ép oly élénk volt,
mint augusztusban, de egészben véve a vevők ugy a
német, mint a külföldi piacokon tartózkodók. A német
piaç pangását legjobban az jellemzi, hogy a német acél-
piaç még annyi főgyártmányt volt kénytelen exportálni,
mint mult évi szeptemberben.

— **Fém- és készitményárak.** Az Osztrák—Magyar
csavargyárosok kartelje a csavarárak árát 5%-al leszá-
lítottá. A kartelben egyesült budapesti vasnagykereske-
dők a durva vasbádog árát 75 fillérrel leszállították. Az
Osztrák—Magyar hengerművek a rézdrót árát 191 ko-
ronáról 194 koronára emelték.

Vállalkozás.

Versenytárgyalási hirdetmények.

Artézi kutifurás. Hodony (Temesm.) községhezánál
lévő 82 méter mély, furt, elapadt vizű kutnak a j. év
folyamán történő továbbfurása határozottatott el, arra nyil-
vános árverést hirdettünk. Felkérünk vállalkozók, kik
ezen kut továbbfurását átvállalni óhajtják, hogy ajánla-
taikat 1908. november 10-ig a község előljároságánál
nyujtsák be.

Rostált kavics szállítása. A magyar királyi állam-
vasutak kolozsvári üzletvezetősége a marosvásárhely—
szászrégeni vonal kavicsolásához szükséges 32.000 m³,
azaz harminckettőezer köbméter rostált kavics szállításá-
nak biztosítására pályázatot hirdet.

V. t. határidő 1908. nov. 28.

**Homok, kő, mész, téglá, bőrnemű, fanemű, asphalt,
vasnemű stb. szállítása.** A m. kir. államvasutak debreceni
üzletvezetőségének 1909., esetleg 1910. és 1911. években
az ajánlati mintákban felsorolt anyagcsoportozatokra lesz
szüksége, melynek biztosítása céljából nyilvános pályá-
zatot hirdet.

V. t. határidő 1908. november 25.

ÁLDOR SZIGFRID
Magyar mélyfuró vállalata.
BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. SZ.
Elvállal síma és mélyfurásokat szén, petroléum, víz, káli és ásványok után kezeiséggel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg észze. edé sel is.
Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál.

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES
Első Erzsébetvárosi Temetkezési Vállalat

PODLUSSÁNYI JENŐ
BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCZA 100. SZÁM.
IZABELLA-UTCZA ÉS SZEGÉNYHÁZ-TÉR sarok
Rendez egyszerű és cízses temetések a legjutányosabb árban.
Művirág-koszorúkból nagy választék.
Telefon 53-70. Telefon 53-70.

SZABADALMI
és védjegyjoltalom kieszközlése az összes kulturállamban
ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök
hites szabadalmi ügyvivő
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.
Telefon 106-55. Telefon 106-55.

— Minden olvasónknak egy főnyereményt!
Ki ne szeretné ezt? Mai számunkban minden olvasónk megtalálja a maga szerencse-bélyegét. Rövid, de sokatmondó a szövege, eredeti és szép a kidolgozása. Próbálja meg! Dörge Frigyes főelárúító, Budapest, Kossuth Lajos-utca 4., kinek bankja az utolsó két év folyamán tudvalevőleg az osztály-sorsjátéknak majdnem összes nagyobb nyereményeit fizette ki vevőinek, arra kéri tisztelt olvasóinkat, hogy a 23. sorsjátékra való megrendeléseikkel ne késsenek, mert a húzás már f. é. november 19-én megkezdődik. Legjobb, ha postautalványon történik a megrendelés. A sorsjegyek ára: Egész 12 kor. fél 6 kor. negyed 3 kor., nyolcad 1.50 kor.

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR
GRAZ, Strauchergasse 16. A
ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárúítóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

SOCIÉTÉ LORRAINE de DIETRICH & CIE
automobil-gyár. (Alaptőke 15 millió.)
LUNÉVILLE, ARGENTENIL, BIRMINGHAM és
ISSOTTA FRASCHINI Milano
vezérképviselte.
: Legmodernebb szerszámgépekkel felszerelt javító-műhely. :
: Olcsó, gyors és szakszerű gépjavítások. :
: Nagy választéku pneumatik és kellékraktár. :
: Kitűnő és jutányos auto-benzin és henger-olaj. :
„HELIOS“ AUTOMOBIL-GARAGE
BUDAPEST, V., BÁLVÁNY-UTCZA 12.

Evi tagdíj 10 korona.**3 évi kötelezettség.**

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezennel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépésre.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel belépek a **Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.**

Sor- szám	Teljes név	Foglalkozás	Pontos lakcím	Megjegyzés. A Szövetségre vonat- kozó véleményeket ehelyütt is kérjük!

Tessék kitölteni és hozzánk beküldeni.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK ÉS
LOKOMO-
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK

= EGYED = BUDAPEST
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** V. VÁCI-UT 14.
TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCÍM: BARSEL

**Összes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

Wollák és Társa
Budapest, V., Alkotmány-utca 19. szám.

Speciális üzlet amerikai író-
gépkellekben az összes
rendszerű írógépekhez. =

Sokszorosító-készületek
⇒ Copying-Office ⇒

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
::: BUDAPESTEN, :::
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati,
kohászati, gépészeti, gyáripari,
fűtési és tüzelési berendezések
tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek
vegyelemzését,
és gyakorlati megvizsgálását és
szakértői véleményt ad
a kőérte és felhasználhatósága
felel.

Gőzgépek indikálását, általában
gépek, kazántelepek, tüzelések,
fűtések, bánya- és gyári beren-
dezések megvizsgálását, esetleg
azok reconstruet óját.

Meglevő telepek, gépek, berende-
zések időnkénti vagy állandó szakszerű fel-
ügyeletét.

Képviseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab.
vizcsöves kazánokat, a Gálocsy- és Terényi-féle szab.
gázfejlesztő készülékeket.

HIRODETÉSEKET felvesz a
A B á n y a
kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., KENDER-UTCA 6. SZ.

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823. sz.
belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszszálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is

a haj termését előidézi,

a ritka és rövid hajzatot pedig dus jstírtvé teszi és igen

hosszúra megnöveszti.

Ugyanaz a hatása a bajusz és szakállra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.-

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő és hajnövesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárusítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél **Dr. Hollósy Istvánnál**, Budapest, VII., Szövetség-utca 28/b, ahonnan levélbéli megrendelésre helybeliek részére a Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható még **Török József** Király-utcai és operai gyógytárban s minden nagyobb gyógytárban, drogueriában és a **budapesti fodrászok raktárszövetkezetében** VII., Csengeri-utca 15.

Hogy ezen valóban csodaszer a hajtermést előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollósy István urnak, Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvizifürdő kurájának hosszabb használata folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barna és vastag hajfonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczára visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel **Özv. Klein Henrikné.**

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alulírottak, kik a 78 éves s nálunk lakó urasszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta. Flesch Lipót,
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.) számtisztv.

Tekintetes Dr. Hollósy István urnak,

Budapest

Ezennel igazolom, hogy nagyanyám: **Özv. Klein Henrikné** ezelőtt teljesen kopasz volt, a mióta csak én ismerem. És ma már a Sámsonidnak néhány hónapi használata után dus hajzattal bír.

Aradon, 1908. szeptember 10.

Kun József, ékszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

Stora Kopparberg Bergolags Actiebolag

svéd acélgyárak magyarországi
vezérképviselője.

A legjobb minőségű acélok
bármely célra.

**Svéd-Aczél
Kereskedelmi Társaság.**
Budapest, V., Bálvány-utca 12.
Telefon 91—57.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasíneket kötőszerekkel, váltókat, korongokat, csillekerékpárokat, bányacsilléket, feléptményi szer számokat; továbbá lokomobilokat, kazánokat, körszivattyukat, furóacélt, da-ruk, czölöpverők, siklók stb. stb. használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

Rheuma, csusz és köszvény

ellen biztos hatású szer a
Fekete-féle

KÖSZVÉNY-FLUID.

Ára 1 korona.

Megrendelhető: „Páduai Szent Antal gyógyszer-tárában“, BUDAPEST, IX., Ferencz-körút 22.

Árjegyzék ingyen!

Elismert legjobb háziszser a Diadal Sósorszesz!
Ára 20, 40, 90 és 180 fillér.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az **első** biztonsági robbantószer **Magyarországon**. A „Titanit” tités, hő, surlódási nyomás ánt teljesen érzéketlen. „Titanit” nem fagy meg. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve eddig ismert összes **brizans robbantó-anyagokkal versenyez**. Kezelés egyszerű és teljesen **veszélytelen**. A Titanit: **nem vonatkoznak** keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendeletei, melyek többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasúti és gőzhajóállomásokon állítmányok mint bármely más állítmányok

kezelhetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint többi robbantószerké, **hanem bármely vonattal, vagy hajóval bármely időben történhetik**. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és Titanit fenti előnyeit be is igazolja. **Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit.** A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képvisellete

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

DEUTSCH BERTALAN CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T. Gyár: **K Á L N Ó.** LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselet és iroda:

Közp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utca 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYÁRA

Szállít minden czélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangú minőségben.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ÁR-INGYEN ÉS BERMENTVE